

שׁוֹבֵה יִשְׂרָאֵל

בס"ד, שב"ק פרשת ניצבים כ"ח אלול ה'תשע"ב | גליון 520

מדברי מו"ר ועט"ר רבי יאשיהו וסף פינאו שליט"א

שׁוֹבֵה יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֶלְקִיךָ

"וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֶלְקִיךָ וּשְׁמַעְתָּ בְּקוֹלִי" (ב, 6)
 עיקר גדול מעיקרי התשובה הוא, שידע האדם את חטאו אשר חטא, ויכיר כי במעשהו זה מעל בה', ואם לא יגיע להכרה והבנה ברורה שאינו הולך בדרך ישרה, לא יוכל לבוא בשערי תשובה. וכתב רבינו בחיי ב'חובות הלבבות' (שער התשובה פרק ג'), **ש'האדם יוכל לשוב רק אם יתבררו אצלו שבעה דברים, ואחד מהם הוא, שידע בחיוב [בבירור] רוע מעשהו וגנותו, כי אם לא יתברר אצלו כי מעשהו רע ומפעלו אינו טוב, לא יתחרט עליו ולא יקבל תנאי התשובה ממנו, עכ"ל.** אלא, שאף אם האדם מכיר בחטאו, כלום מבין הוא כמה קילקול בא לעולם ממעשהו זה, כפי שאמרו חז"ל (קידושין מ:), **'עבר עבירה אחת אוי לו, שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה, שנאמר (קהלת ט, יח) 'וְחֹטֵא אֶחָד יִבְדֵּד טוֹבָה הַרְבֵּה' בשביל חטא יחידי שעשה זה, אבד ממנו ומכל העולם טובה הרבה.**

מובא בספרים הקדושים משל שניתן ללמוד ממנו מוסר השכל גדול, באחת הלילות ניסה גנב לחזור לאחד מהבתים המפוארים והחשובים בעיר, אך לא מצא דרך להכנס לבית, היות וכל הפתחים היו סגורים היטב. עלה הגנב אל גג הבית, אך גם משם לא מצא פירצה. בצר לו, חיפש דבר מה לקחת כדי שלא ישוב בידים ריקות, הביט כה וכה ונתקלו עיניו בבורג גדול הקבוע בגג, אורו עיניו והוא ניגש למלאכה עקר את הבורג ממקומו, אלא שבאותו הרגע נשמע רעש אדיר מתוך הבית, הגנב מרוב בהלה נותר קפוא במקומו בעוד שמהומה גדולה נשמעה מעם הבית, בני הבית שעלו לגג תפשו את הגנב, היכו בו מכות נמרצות והובילוהו

לפני השופט. הראו לפני השופט את הבורג שהיה ביד הגנב ותיארו את המקרה 'בורג זה שהיה תקוע בגג, החזיק נברשת מפוארת ומרהיבה במיוחד, עשויה קריסטלים ונורות יקרות. ברגע שהגנב עקר את הבורג מהגג, ניתקה הנברשת מהתקרה ונפלה ארצה והתנפצה לרסיסים, שגרמו לנזקים גדולים אף לרהיטים ולקירות הבית'. השופט ששמע את הדברים חייב את הגנב במלוא הנזק, ועוד הוסיף לו קנסות ביד קשה. ערער הגנב על פסק הדין ואמר 'הן סך הכל גנבתי בורג ששוויו פרוטות, לא עלה על דעתי לשבור את הנברשת היקרה'. אמר לו השופט 'אמנם לא ידעת שהנברשת תלויה בבורג, אך מי נתן בידך רשות לגנוב את הבורג?!'

מכאן שאין אדם יכול לשער כמה קילקול נגרם ממעשיו ועד היכן הם משפיעים, ולכאורה, היה עליו להעניש גם על חטאו וגם על כל הקלקול שבא לעולם ממעשיו. אלא אומר דוד המלך ע"ה בתהלים (סו) **"וּלְךָ ה' חֶסֶד פִּי אֲתָה תִשְׁלַם לְאִישׁ כְּמַעֲשָׂהוּ"** (תהלים ס"ו). ופירש האלשיך הקדוש, החסד הגדול הוא, שהבורא דן את האדם **"כְּמַעֲשָׂהוּ"** - כפי ההשגה של האדם, ולא דן אותו באופן החמור ביותר כפי המגיע לו מחמת הפגם הנמשך ממעשהו למעלה.

האם יש בכוחו של האדם לכפר על הקלקול הרב שבא מחטאו? אמרו חז"ל **"גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, שנאמר 'שׁוֹבֵה יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֶלְקִיךָ'.** בכוחה של התשובה לתקן את מעשי האדם שעל ידה הוא **'שׁוֹב'** לכור מחצבתו במקום בו היה טרם החטא. **ו'הבא ליטרה מסייעין אותו' (יומא לח).** תחל שנה וברכותיה!

דברי הימים

א תשרי ד' תשע"ב

בזמן מסעי הצלב ובתקופת רדיפות האינקוויזיציה בספרד ובפורטוגל, ארע מעשה של קידוש השם עם רבי **אמנון ממונצא** גדול הדור, שהיה מקורב למלכות, יפה תואר ויפה מראה היה, עשיר ומיוחס. ההגמון והשרים ביקשו להדיחו להמיר את דתו. ודברו על ליבו, אך הוא התעקש לעמוד בסירובו. אלא שפעם אחת חזקו עליו דבריהם, וכדי לדחותם הבטיח להם להיוועץ ולעיין בדבר ולהשיבם בתוך שלושה ימים. רבי אמנון לא העלה על דעתו לקבל את הצעתם, אך מאחר ויצא מפיו לשון של ספק, החל מתאבל וסירב להינחם. ביום השלישי, כאשר שליחי ההגמון באו לדרוש את תשובתו, הוא סרב ללכת עמם ונלקח בעל כורחו אל בית ההגמון, וכשהוא נדרש להסביר את סירובו, הוא הודה כי חטא חטא כבד לאלקיו. לפיכך, אמר רבי אמנון, תיכרת לשוני, שדיברה כזבים. קרא ההגמון לא! כי לשונך אמת דיבר. אך רגליך שסרבו לבוא במועד ושאר אברייך יקוצצו. פרקי אצבעות ידיו ורגליו של רבי אמנון נקצצו באכזריות, והוא עדיין עמד בסירובו להשתמד. וכך הוא נישא קצוץ איברים לביתו וכל פרקי אצבעותיו מונחים לצידו. ורבי אמנון ציוה לזרות מלח על איבריו המקוצצים. לכן נקרא שמו **'אמנון'** על כי האמין באל-הי.

קרב המועד להפילת ראש השנה, ורבי אמנון נישא עם פרקי אצבעותיו לבית הכנסת. כאשר הגיע שליח הציבור לומר הקדושה. אמר לו רבי אמנון 'המתן מעט ואקדש את ה' הגדול'. ויען בקול רם **'ובנן ולך תעלה קדושה'**, כלומר, שקידשתי את שמך על מלכותך ויחודך. ואח"כ אמר **'ונתנה תוקף קדושת היום... כי אתה הוא דיין מוכיח'** והצדיק עליו את הדין. שיעלו לפניו אותן פרקי ידיו ורגליו, וכן כל הענין. והזכיר **'וחותם יד כל אדם בו ותפקוד נפש כל חי'**. שכך נגזר עליו בראש השנה. וכשגמר, נסתלק מן העולם...

אחר הדברים האלה, נראה במראות הלילה לרבנא קלונימוס בן משולם בן רבנא קלונימוס ולימד לו את הפיוט ההוא **'ונתנה תוקף קדושת היום'** ויצו עליו לשלוח אותו בכל תפוצות הגולה להיות לו עד וזיכרון, ויעש הגאון כן.

ר"ת	יציאת השבת	כניסת השבת	ירושלים
20:01	19:21	18:10	ירושלים
19:58	19:22	18:26	ת"א אשדוד
19:57	19:22	18:17	חיפה
19:58	19:22	18:25	ב"ש

השיעור השבועי

מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א

יתקיים בימי חמישי בשעה 21:00 בהיכל ישיבת שובה ישראל רח' שבט בנימין 34 רובע י"ב אשדוד

ניתן לקבל את העלון במייל מידי שבוע ואת דבר התורה היומי מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א | להרשמה במייל: info@shoovaisrael.com
 ניתן להקדיש את העלון לברכה, לישועה או לעילוי נשמת, לפרטים 08-8679897

פְּשׁוּפֵר הָרֵם קוֹלְךָ

אמרו חז"ל (יומא פו, א) גדולה תשובה שנוביאה רמואה לעולם. הצדיק רבי יאשיהו פינטו זצוק"ל בספרו "צדור הכסף" כותב, בעבור זה צנוה ה' אלקינו לשמוע קול שופר בראש השנה, ויש בשופר רמז לכל סוגי בני האדם, צדיקים ובינוניים ורשעים, דהיינו, התקיעה הפשוטה שהיא רחמים גמורים כנגד הצדיקים, שאין בהם לא עקמונות ולא עקשות. והשרבים כנגד הבינוניים, שיש בהם קצת שבר ברוח, ובקול שופר, ישברו עצמם לטהר נפשם. וכנגד הרשעים העקומים עקשי לב באה התרועה, לערבב את השטן לכל ישטין ביום הדין, למען ישונו אל ה'. ולפי שרבים מיישני תנומת הזמן לא יעורו בקול שופר, הזהיר הנביא ישעיה (נח, א) ואמר "קְרָא בְּגִרְוֹן אֶל תַּחֲשֵׁף פְּשׁוּפֵר הָרֵם קוֹלְךָ", לומר, אם לא יספיק לעורר קול שופר, "קְרָא בְּגִרְוֹן" - להוכיח במישור לחברך. ו"אל תַּחֲשֵׁף" - מלהוכיח ולקרוא פעמים רבות פעם אחר פעם, כדכתיב (ויקרא יט, יז) "הוֹכַח תּוֹכִיחַ", אפילו מאה פעמים (בי"מ א.). ותהיה התוכחת בסדר הגון "פְּשׁוּפֵר הָרֵם קוֹלְךָ", שבתחילה יש תקיעה פשוטה, ואחריה שברים שהיא גנוחי (עי' ר"ה לג), ואחר כך קול יללה בתרועה, ואחר הכל חוזר לתקוע תקיעה פשוטה. להורות וללמד סדר התוכחת, שיתחיל המוכיח לדבר דברים טובים ונחמות, וזהו תקיעה פשוטה ורחמים. ואחריה ירמוז בתוכחתו דברים המשברים הלב להיותו נכנע לפני האל יתברך, כי אם לא ישוב, סופו לבא לידי יללה ויגון, כי קול יללה בבית רשע. ויחתום בדברי נחמות, דברים טובים ופיוסים פשוטים, כקול תקיעה פשוטה ורחמים אם ישוב אל ה', והוא חותם בכי טוב, להודיע שחרם לעולם הבא.

הריני מוחל וסולח

מסופר על האדמו"ר מסקולען הזקן זצוק"ל, שהיה עוסק כל חייו במצוות פדיון שבויים. יהודי רומניה היו נתונים תחת משטר עויין, ומאסרם היה עלול להוביל לעונש מוות, כדי לשחרר יהודי ממאסר היה נצרך סכום עתק של עשרים וחמשה אלף דולר שערכם היה רב באותם ימים. בפקחותו הרבה היה הרבי דואג להעביר בדרך לא דרך את הכסף, תוך שהוא נוטל על עצמו סיכון רב, ובלבד להציל ממות עוד יהודי, יהודים רבים היו חבים לו את חייהם.

באחד הפעמים, נודע לו שהשליח היהודי שהיה אמור להעביר את הכסף, מעל בשליחות, ולקח לעצמו את הכסף. הרבי הזדעזע ממעשה אותו שליח, איך יכול היה לקחת לעצמו כסף שבאמצעותו ניתן היה להציל יהודי ממות. המחשבה על היהודי הנתון בבית הסוהר ונמצא בסכנה גדולה העיקה עליו מאד, ליבו לא עמד בכך, והוא נפל למשכב, והזדקק לטיפול רפואי. בשעת ערב מאוחרת, כשהגיע בנו לבקרו, ראה את אביו האדמו"ר בסערת נפש, כשהוא מהלך אנה ואנה. שאלו הבן 'אבא, מדוע אינך הולך לישון, חייב אתה לצבור כוחות?'. השיב לו אביו הצדיק 'איני יכול לומר קריאת שמע, אני מתחיל לומר "הריני מוחל וסולח לכל מי שהכעיס..." אך בליבי פנימה איני מרגיש שאני מסוגל למוחל לאותו שליח, ואיך אוציא דבר שקר מפיו?!'. וכך נותר הרבי ער עד שהצליח למוחל בלב שלם, לא עלה על דעתו ללכת לישון מבלי למוחל, שהרי טרם האדם מפקיד את נשמתו בידי הקב"ה מתחנן הוא לפני השנייה שלא יענש שום אדם בסיבתו, ואין זה טוב לנשמה העולה מעלה, אם יש לה טענות נגד בני אדם אחרים. איזו תעצומות נפש יש לצדיקים, והדברים מחייבים אותנו! לעתים יש לבעל או לאשה 'בטן מלאה' בטענות ומענות על בן הזוג, חשים את המתחיות באויר, מתוך אוירה שכזו יכולה להתלקח בקלות מריבה וכעס עד כדי סילוק השכינה, ר"ל. אכן, גם כדי לריב צריך ללמוד, אך יותר מכך צריך ללמוד להתפייס אחד עם השני. ובאמת, כיצד ניתן ללכת לישון בלילה כשהלב נקי מתרעומות וללא חשבונות וכעס על בן הזוג? כאשר מתגלים קשיים בחיינו המשותפים, יש לדעת כי זהו נסיון המגיע מאת הבורא ית', כל קושי הנערם לפנינו מעמיד אותנו בפני אתגר, כאשר אדם משקיע ומקריב מעצמו למען זולתו, הרי הוא עומד בנסיון, דבר המביא אותו לצמוח מבחינה רוחנית. לכן, אם נשים על ליבנו כי הכל מאיתו ית' ולא הבעל היקר או הרעייה המסורה הכעיסו אותנו, כי אם הבורא מנסה אותנו בדברים אלו, נאגור כח ותעצומות נפש לצלוח את הנסיונות, לרדת מהעץ ולהתפייס עם בן הזוג, ומתוך כך ללכת בדרכי התורה המורה לנו לבחור בדרך המובילה למקור חיים ו"בְּחֶרֶת בְּחַיִּים" (ל, ט).

ברמראות

"אתם נצבים היום בלכם" (כט, ט)

כתב רש"י, למה נסמכה פרשת "אתם נצבים" לקללות? לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שתיים הוריקו פניהם, ואמרו, מי יוכל לעמוד באלה?! התחיל משה לפייסם, "אתם נצבים היום", הרבה הכעסתם למקום ולא עשה אתכם כליה, ואתם קיימים לפניו.

יש להבין מדוע כתב רש"י 'מאה קללות חסר שתיים', ולא כתב בלשון קצרה יותר "צ"ח קללות? מבאר רבי יעקב עמדין זצ"ל, שבאמת ישנן מאה קללות, אלא שבתורה נכתבו במפורש רק צ"ח קללות, ואילו שתי הקללות הנוספות המשלימות את מנין מאה קללות, נרמזו בפסוק "גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב, שבהן נרמזה מיתת צדיקים, שסילוקן קשה ככל הקללות כולן. לכן דקדק רש"י ואמר 'מאה חסר שתיים', כי אמנם מאה קללות יש, אך מכל מקום חסרות מהם שתיים שלא הוזכרו במפורש. מדוע איפה לא נכתב במפורש בתורה על מיתת הצדיקים, ורק נרמז הדבר בפסוק, מה שונה קללה זו משאר הקללות שנאמרו במפורש ולא רק ברמז? אלא מובא בספרים הק', שעצם קריאת הקללות שבתורה, גורמת להסיר את חרון אף ה' מישאל. משל לילד שהתנהג שלא כראוי, שאביו גוער בו ומאיים עליו שייתן לו עונשים קשים, והנה עצם הגערה בבן כבר משככת את חרון אפו של האב. וכך נאמר בפסוק (שמות לב, ד) 'וַיִּנְחַם ה' עַל הַרְעָה אֲשֶׁר דָּבַר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ', הדיבור על עשיית הרעה, גורם להנחם מעשייתה. משום כך לא נכתבה בפירוש קללת סילוק הצדיקים, כיון שבוה לא תועיל רק קריאת הקללה כדי להסיר חרון אף ה', שהרי לפעמים יש צורך לסלק בפועל את הצדיקים, כדי לכפר על עוון הדור.

"לא בשמים הוא לאמור מי יעלה לנו השמימה ויסקחה לנו" (ה, י)

הגמרא (בבא מציעא נט) מספרת, שנחלקו רבי אליעזר בן הורקנוס וחכמים

בדין 'תנורו של עכנאי', שהוא תנור עגול שניתן לפרקו, האם בשעת פירוקו נטהר מטומאתו הראשונה, רבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאין. אמר רבי אליעזר אם הלכה כמותי מן השמים יוכיחו, יצתה בת קול מן השמים ואמרה, הלכה כרבי אליעזר בכל מקום. אמר רבי יהושע, אין אנו משגיחין בבית קול, ותורה לא בשמים היא. הקשו בעלי התוספות, הלא הגמרא אומרת שהלכה נפסקה כדעת בית הלל ולא כדעת בית שמאי, כיון שיצתה בת קול מן השמים ואמרה שהלכה כמותם, ואם כן הרי משגיחים אנו בבית קול, ומדוע אמר רבי יהושע שלא להשיגח בבית הקול שיצתה מן השמים במחלוקת של רבי אליעזר וחכמים. מתרצים בעלי התוספות, רבי אליעזר בקש שתצא בת קול, ולכבודו יצאה ההכרזה מן השמים, לכן לא ניתן לסמוך עליה, אך במחלוקת בית שמאי ובית הלל אף אחד לא בקש שמן השמים יוכיחו, לכן כן השיגחו בבית הקול. דקדק על כך החיד"א זיע"א, שזו כוונת הפסוק "לא בשמים הוא" - כיון שאין משגיחין בבית קול, מתי אין משגיחין בבית הקול? כאשר "לאמור - מי יעלה לנו השמימה", כאשר מבקשים ואומרים שתצא בת קול להכריע את ההלכה, אבל אם יוצאת בלי בקשת החולקים, כן מתחשבים בבית הקול.

"ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך לאהבה את ה' אלקיך לשמע בקלו ולדבקה בו פי הוא חייך וזרעך ימורך" (ה, ט-י)

מה כוונת התורה "ובחרת בחיים", וכי יש אדם שאינו חפץ ובוחר לדבוק בחיים? אלא מבאר רבי יעקב קראנץ זצ"ל 'המגיד מדובנא', בימים הנוראים אנו מבקשים 'זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים', לא סתם חיים אנו מבקשים ושואלים בימים אלו, אלא 'למען אלקים חיים', חיים שהם לצורך עליה רוחנית, חיים שיש בהם תורה ויראת שמים, כאלו חיים אנו מבקשים מה', למען עבודת ה'. זה מה שאומרת התורה "ובחרת בחיים", לא שתבחר בחיים גשמיים של הבל ורעות רוח, אלא חיים שתכליתם "לאהבה את ה' אלקיך לשמע בקלו ולדבקה בו פי הוא חייך", אלו הם החיים האמיתיים שצריך שישאף אליהם האדם.

בכי ביום ראש השנה

"אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם" (כ"ט, ט). אימתי ניצבים כל ישראל לפני ה' אלוקים? ביום הדין הוא ראש השנה בו עוברים לפניו כל באי עולם. אמרו חז"ל (ראש השנה פ"א ה"ג) 'הקב"ה דן את ישראל ביום בזמן שהן עסוקים במצוות. ואת האומות בלילה, בשעה שהן בטלים מן המצוות'. שני ימי ראש השנה נקראים ימי דין, ומי יודע באיזה רגע מהם יזכה האדם בדינו. משום כך, צריך האדם להשתדל לקיים את מצוות היום בשלימות, ולהתפלל ולבכות מעומק ליבו כדי לעורר על עצמו רחמים. **רבי אליעזר פאפו זיע"א** בספרו **"אלף המגן"** (פרשת כי תבוא) כתב 'לפי שהתורה אמרה **"יום תרועה יהיה לכם"** (במדבר כ"ט, א) ותרגום יונתן יום יבבא יהי לכון שהוא לשון יללה... נמצאנו למדים שיעקר מצוות היום הוא הבכי. לכן צוותה התורה לתקוע בשופר כעין יללה וגניחה, כדי להזכיר לאדם להרים קולו בבכיה מעומק ליבו.

בעניין זה כתב מהר"ח ויטאל בספרו **"פרי עין חיים"** (שער התפילות פ"ו) וזה לשונו 'ובבוקר [של ראש השנה] יעמוד וילך לבית הכנסת לבוש לבנים, ויתחיל להתפלל תפילת השחר בבכי ותחנונים, כי מי שאינו בוכה בימים אלו אין נשמתו טובה ושלמה'.

תפילה בדמעות אינה חוזרת ריקם שהרי **שערי דמעות לא ננעלו**, ועוד שבכוח הדמעות למתק את הדין (ע"פ דברי האר"ז"ל בשער מאמרי רשב"י). מכל מקום, היאך ניתן לצוות על האדם לבכות, והרי מזג האנשים שונה בין איש לרעהו, יש שמזגם רך והם מתעוררים לבכי מכל דבר, אך יש אנשים שמזגן קר וקשה להם להתעורר לבכי? כותב על כך מהר"ח"ו שאכן בימות השנה כל אחד מתעורר לבכי על פי מזגו, אך לא כן בימים הנוראים והקדושים, שעיצומם של הימים, קדושתם וחרדת היום מעוררים את נימי הנפש בכל אדם, עד שבקל יוכל להתעורר בבכי, וזאת כל עוד שנשמת יהודי מפעפע בקרבו ועדיין לא חשך אור נשמתו. סוד גדול גילה לנו האר"ז"ל כי בימי ראש השנה יש רגעים בהם נופלת על האדם בכיה רבה מאליה בתפילה. על כך כתב מהר"ח"ו גם אמר 'האר"ז"ל כי מי שבוכה אז מעצמו, ומעורר אז בבכיה גדולה מאליה, כי אותה שעה דנין אותה בבית דין של מעלה, ונפשו מרגשת, ולזה בא לידי בכיה'. וטעם זה שמסר לנו האר"ז"ל סוד זה, לדעת מתי דנים את האדם למעלה, הוא כדי שלא נחמיץ את ההזדמנות הזו, אלא ידע האדם לנצל את אותם רגעים ולהרהר בתשובה שלימה ויבקש על עצמו ומשפחתו שנה טובה. כפי שמצינו שכתב **הגאון רבי חיים פלאגי** בספרו **"מועד כל חי"** (ס"א, א) 'ואם נופלת עליו בכיה יחוש שזמא דנין אותו בעת ההיא, ויגמור בלבו לשוב אל ה' מלב ומנפש'. ויהי רצון שיתקבלו תפילותו לפני מלך מתרצה בדמעות.

פניני דברי יאשיהו

דרכו של היצר

כך דרכו של היצר, בזמנים נעלים ומיוחדים בהם יכול אדם לעלות ולהתעלות, אורב היצר הרע להפיל אותו בהנאות רגעיות בנות חלוף. משל לאדם שהיה מתפרנס ממכירת שקי חיטה. באחד הימים הזדמנה לו עסקה גדולה של חמישים שקי חיטה, עסקה שעשויה להניב לו שכר של שנה שלימה. נפגש המוכר עם הקונה שהיה סוחר גדול, וסיכמו ביניהם, כדי לא ליצור בלבול בספירה, שעל כל שק חיטה שיעבור מרשות המוכר לרשות הקונה, ישים הקונה מטבע של כסף בכלי המונח על השולחן. וכך על פי כמות המטבעות שיצטברו בכלי, ידע הקונה על כמה שקי חיטה עליו לשלם למוכר. כך החלו להעביר את הסחורה, על כל שק שלקח הקונה, הוציא מכיסו מטבע של כסף והניחה בכלי. הכלי החל להתמלא במטבעות, המוכר שראה את המטבעות המצטברות הסתחרר מזוהרם, ובעצת יצרו הרע, ברגע של היסח הדעת מצד הקונה, החל גונב מהכלי מטבע ועוד מטבע, עד שנשארו מטבעות בודדות בכלי.

ראה זאת אחד מאוהביו והחל צועק צעקות מרות על המוכר ואמר לו 'על כל מטבע שגנבת אולי הרווחת מטבע אחד, אך חסרת מחיר מלא של שק החיטה אשר נלקח ואיננו יותר, ואף תשלום לא תקבל עבורו'. החל המוכר תולש את שערו ראשו, אך את הנעשה אין להשיב.

לכן יזהר האדם בפרט בימים מרוממים אלו, בהם היצר הרע אורב לאדם להסיתו לגנוב מטבעות קטנות הנראות בעלות ערך לאותה השעה, אך אינן אלא הנאות קטנות בנות חלוף, הגורמות לו לאבד את כל הטוב הצפון לו לעתיד.

לאורם נלך

רבי מאיר ליבוש וויזר בן רבי יחיאל מיכל - המלבי"ם - א' תשרי ה'תר"ם

[משטרה] בפקודת המיניסטר ואנשי חיל מזוינים הקיפו את ביתי בלי לתת איש לצאת ולבוא. לקחוני בחזקה אל העגלה אשר הביאו, ואת העם אשר נסבו על הבית ויבכו בכי תמרורים הכו בחרבות שונות. ויוליכוני ויביאוני לביל שבת קדש לעיר גארגיו, שם השליכוני אל הבור אשר הגנבים אסורים. וביום השבת הובילוני על ספינת דוגה והניחו אותי מעבר לגבול טורקיא". השתדלותו של סר משה מונטיפיורי הובילה לשחרורו, ובשנת ה'תרכ"ד נאלץ המלבי"ם לעזוב את רומניה.

אוצר גדול הנחיל המלבי"ם לעם ישראל, פירושו הגדול על התנ"ך, אותו כתב כדי **"לערוך מלחמה כנגד הקראים והמכחשיים את קבלת חז"ל"**, ולהראות ש"כל דברי חז"ל מוכרחים ומוטבעים בעומק הלשון". הוא הרים את כבוד התורה ולומדיה להראות את עומק חכמת חז"ל בדרכי הלשון ויסודי ההגיון במתק לשון וניב שפתיים. בספרי הנביאים מבאר המלבי"ם מהי משמעות כל ביטוי מקביל או מילה נרדפת. מלבד גאונותו בדקדוק הלשון, נפרשה בפירושו שליטתו הגאונית בהלכה ובקבלה.

ביום א' ראש השנה שנת ה'תר"ם (1879) בבוקר בשעה השמינית, נאסף המלבי"ם אל עמיו, אחרי מלאות לו ע' שנים. ויבכו כל ישראל למדינותיהם בעריהם, גדולי הדור נקהלו כאיש אחד לספוד עליו כי כבה נר ה' וחשך אורם, כי היה המלבי"ם גאון ישראל כוכב מזהיר באור יקרות. העולה פעם אחת בכמה דורות. זכותו יגן עלינו אמן.

רבי מאיר ליבוש וויזר בן רבי יחיאל מיכל - המלבי"ם נולד בשנת תקס"ט (1809), בעיר וולווצ'סק במדינת פולין. בהיותו רך בשנים התייתם מאביו, אך דבר זה לא מנע ממנו להשקיע את עצמו בלימוד התורה בה חשקה נפשו. בגיל י"ג החל לכתוב חידושי תורה. כבר אז התפתחו בו כשרונות נעלים וכושר הבנה שהפליאו את לב כל רואהו. בצעירות שקד על דלתי התורה בבית הגאון המפורסם **רבי משה הלוי הורוויץ זצוק"ל**, בעל ספר **"עמק השידים"** ורכש ידיעה רבה וחכמה עמוקה בש"ס ובפוסקים עד מהרה יצא שמו לשם ולתהילה ונודע בשערים בשם **"עילוי"**. מגיל צעיר עסק גם בעמקי חכמת הקבלה - אותה קיבל מרבו הגאון המקובל **רבי צבי מזידיטשוב זצוק"ל**. בגיל כ"א חיבר את ספרו ההלכתי החשוב **"ארצות החיים"**. ונודע לתהילה בין גדולי הדור.

בשנת תקצ"ט, אחרי שיצא שמו בכל בקרב הארץ כגאון עצום, ודרשן מופאר, ביקשוהו אנשי קהילת וורשנא להיות להם לרב ואב"ד על אף היותו בן ל' שנים בלבד. ואכן מאז שימש כרב בקהילות רבות, וניהלם ביד רמה על מבוועי התורה והיראה. תקיף ואמיץ היה המלבי"ם ולא חת מפני איש ולחם בכל עוזו כנגד המשכילים והרפורמים. בהיותו רב העיר בוקרשט שברומניה, הלשין עליו אחד הרפורמים בפני השלטונות והמלבי"ם נאשם כמרגל. ועל כך כתב **"בערב שבת קדש פרשת ויקרא, באו אל ביתי שלוחי הפאליציה**

האפיפיור היהודי 'א'

נפשו של הילד האומלל.

באותו הלילה בדיוק ישב רבי שמעון בחדרו מתאמץ על תלמודו, העייפות הכריע אותו והוא נמנם לזמן מה, בעת שניעור נפנה לחפש אחר אשתו הרבנית ובעליצות נפש פנה אליה וקרא 'בננו יקום ממחלתו!'. לפליאתה הוסיף ואמר 'עייף ויגע נרדמתי על גבי הספר בו למדתי ולפתע מתוך חלומי ראיתי את אותיות הספר פורחות באויר ודימייתי לראות כל אות בצורה חדשה, הא' נראתה לי כמלך אלוף היושב על כס מלכותו וכל העם והשרים משתחוים לו, והב' התהפכה לבית מלכות מפואר, ומצאתי את עצמי יושב על הג' הנראה לי כגמל והובילני לבית המפואר, אליו נכנסתי דרך הד' שהפכה לדלת כבדה ומיוחדת. ולפתע התבוננתי במלך הנוצר מהא' וראיתי שהוא בני אלחנן והיה יושב על כס המלכות כשלארשו כתר משולש, אך נבהלתי לראות שתי וערב מזהב תלוי על צוארו, מיד הרמתי קול צעקה וקראתי אליו "בני אלחנן!". כאשר הוא שמע את קולי מיד לקח בידי את השתי וערב וישליכהו מלפניו ויפול על צוארי ויבך, ויקראני "אבי, אבי". ברגע זה אפפנונו כל האותיות ונשאנו יחד אל העיר מיינין, ומלאכי מעלה התקבצו סביבו והניחו על ראשו כתר מעשה רוקם וקראו לפניו "ככה יעשה לאיש המקדש שם שמים", האור הבוהק הכה אותי בסנורים ומיד הקיצותי מחלומי. אמנם אין חלום בלא דברים' סתלים, ואיני יודע מה פשרו של החלום, אך זאת ידעתי בנינו יחיה ונוצר לגדולות'. 'אמן' ענתה האם הנרגשת והביטה על פני בנה אלחנן הנם בשלוה.

למחרת התעורר אלחנן ושם להכרתו לשמחת הוריו, אך נותר חלוש ביותר ונוקק למנוחה רבה. ימים רבים עברו ואלחנן טרם שב לאיתנו, המשרתת מרגרט טרחה רבות סביבו, אך מעשיה כבר לא נבעו מרוח טובה, בלבה החלה להתרקם מזימה שפלה...

הימים היו ימי הרחמים והסליחות, כל בני הבית טרחו ועמלו על הכנת הבית לכבוד ראש השנה, הבית הבהיק בנקיונו, ריחות מהבילים של תבשילים מסורתיים הותירו את רישומם בחצרות הבתים. החמה שעמדה לשקוע בישרה בגווניה המאדימים על היום הקדוש הממשמש לבוא, כל בני הבית מיהרו לצאת לבית הכנסת, רק אלחנן נותר בביתו בחסות המשרתת מרגרט, כפי הוראתו של הרופא שגור עליו מנוחה מוחלטת. לרגע זה ציפתה המשרתת מרגרט, היא הילכה בבית אנה ואנה, נשימתה כבדה עליה ונראה היה כי היא עומדת לפני ביצוע משימה קשה ביותר. דפיקות חרישיות נשמעו על דלת הבית האחורית. מכאן החלו העניינים להתרחש במהירות מסחררת. דמות עטופה שחורים חמקה אל הבית תפסה באלחנן הנדהם, כשהיא דואגת לסתום את פיו ומיהרה לחמוק עימו במהירות רבה, מזוירה אחריה את המשרתת מרגרט המזומה...

המשך בשבוע הבא...

על גדות נהר הריינוס בעיר מיינין הידועה בשם 'מוגנצא', לפני כשש מאות שנים לערך, התנוססה לתפארה קהילה יהודית משגשת, המפורסמת ברבניה הגאונים. רבי שמעון הגדול ישב בביתו ליד שולחנו, מושך היה בקולמוסו מילים עילאיות, שורות אחר שורות שחברו יחד לפיוט זך וצרוף. פניו בערו באור יקרות, המילים יצאו מטהרת ליבו והביעו ערגה והשתוקקות לקרבת הבורא, הוא לא שם ליבו לבנו הקטן בן הארבע שחמק לתוך החדר, התקרב אל שלחן העץ העתיק ושם עיניו באותיות הבורקות בדיו טרי, שיצאו אך עתה מתחת ידיו של אביו. "אבא" - קרא הילד בקול נפעם 'כתבת את שמי בפיוט שחיברת!'. המהום מרוצה נשמע מפיו של רבי שמעון, הוא הביט בחיבה בעיניו התמימות של בנו, הרימו על ברכיו ואמר 'אכן, שמת לב בני יקירי, בשורה 'א-ל חנן נחלתו בנעם להשפר' שתי המילים הראשונות יוצרות את שמך 'אלחנן', הקב"ה חנן את עמו ישראל הנקרא שארית נחלתו, בתורה ובמעשים טובים, כאשר עם ישראל שומר על מצוות ה' נהיה הוא לחן ולחסד בעיני אלוקים ואדם, זכור זאת תמיד על לוח לבך, בני!'. אלחנן הקטן תפס את הגליון בידו וחזר על המשפט הנושא את שמו עד שידעו בעל פה, הוא נגש אל אביו וכשסומק עז מציף את פניו אמר לו 'בלבי צפנתי אמרתך ולא אשכחם לנצח, א-ל חנן נחלתו בנעם להשפר'. דמעות נקו בעיניו של רבי שמעון.

ימים ספורים חלפו, הנחת והשמחה שאפפו את רבי שמעון התחלפו בדאגה ואנחה, בנו הקטן אלחנן נפל למשכב, הוא קדח מחום והכרתו התערפלה מרגע לרגע. אמו והמשרתת הנוצריה מרגרט טפלו בו במסירות על פי הוראתו של הרופא, אך מצבו הורע וכפסע היה בינו לבין המוות. באחד הימים עת ישבה המשרתת מרגרט ליד מיטתו של אלחנן, חלפה לפתע מחשבה זרה במוחה, היא רכנה אל הנער ואמרה לו חרש 'אוי לך נערי, עודך צעיר וכבר נראה המוות בפתחך, אך כה מר עתידך המצפה לך כי בן יהודי אתה, הלואי ויכולתי להציל את נפשך מרדת שחת, ולהביאך לחיק הנצרות!'. באופן מפתיע נעור הילד אלחנן והחל לזעוק זעקות שבר, המשרתת התאמצה להרגיעו אך לא עלה בידה, עד שנכנס אביו רבי שמעון לחדר, שחרד לקולו של בנו, רק אז נרגע אלחנן וקרא כשהכרתו עדיין מעורפלת 'א-ל חנן נחלתו בנעם להשפר'. נרכן אליו רבי שמעון ובדמעות בעיניו ליטף את פניו הלוהטים של, בנו כשהוא נושא לבורא עולם שיצילו וירפאו. וכך נרדם אלחנן וישן שינה רגועה. באותו הלילה חמקה המשרתת מרגרט מבית מעסיקה ופנתה חיש לבית הכומר טומאס, שם התאוננה באוזניו על הילד המרחף בין חיים ומוות. יעץ לה הכומר כי עליה לפדות את הילד ולהביאו תחת כנפי הנוצרים ובכך ודאי תפדה את

השופר

מזון הנחוצים לצמיחתה, ומאחר ורקמת העור החיצונית מכילה בתוכה כלי דם, הדם הזורם בה מצטנן ועוזר לגוף בעל החיים לשמור על טמפרטורה נוחה. בהגיע קרן האייל לגודלה המירבי, מצטמקים כלי הדם שבבסיסה, העור מתייבש ונושר קרעים קרעים ונותרת קרן העשויה מעצם בלבד, האייל מחכך את הקרן בעצים או באבנים ובכך מחיש את הסרתה. קרני רוב החיות עשויות מעצם אחת והן קבועות ונשארות לכל אורך החיים.

שופרות ארוכים ומסולסלים במיוחד המשמשים את יהודי תימן נלקחים מקרני 'היקוד' - סוג ממיני האנטילופה החי בשולי המדבריות של אפריקה. את הקרניים מייבאים ממקומות שונים בעולם, רוב הקרניים המיובאות נפסלות מיד בשל שברים, סדקים וריקבון. רק כשלושים אחוזים מהן מתחילות את העיבוד הראשוני שבמהלכו מייבשים את הקרן, ורק אז מוציאים בהזירות את הקרן מהעצם. קרניים שעברו את כל התהליך עד כה בשלום, נכנסות לתנור לתהליך של 'עיקור' המשמיד תולעים או מזיקים היכולים להיות בתוכה.

ישור השופר נעשה בתהליך ארוך ומורכב על פי דרישת בעל התוקע, השופר הספרדי בדרך כלל מיושר לכל אורכו, בעוד זה האשכנזי ישר בתחילתו ומסתלסל לקראת סופו. דרך עיבודו של השופר משפיעים על הקול שיבקע ממנו אם יהיה עבה, גס, דק או בכיני. את החלק החיצוני של הקרן מלטשים בהתחלה בליטוש גס מאוד, ובהמשך בתהליך איטי של ליטוש עדין, הגורם למרקם מבריק וחלק של השופר.

אמרו חכמים (ברכות נ"ו) **הרואה שופר בחלום יצפה לגאולה**. משום שקול השופר מורה על קיבוץ הפזורים, והקבוץ יחד הוא הגאולה.

בראש השנה כשהדין מתעורר בעולם, צריכים ישראל למטה לעורר רחמים מתוך השופר. השופר נקרא כך משום שהוא קורא לאדם **לשפר את מעשיו**. השופר נעשה מקרן חלולה העשויה מחומר הנקרא **קראטיין**, ממנו עשויות הציפורניים והשערות. הקרן גדלה בצורה מעניינת ביותר, עצם הגולגולת של החיה ממושיכה אל מחוץ לגופה, ועליה גדלה הקרן. החלק היותר צר בקרן כלל לא חלול ומצריך מיומנות מיוחדת לקדוח בו כדי לייצר את פיית השופר. ניתן לייצר שופר מקרן של כבשים ושל עזים ושל יעלים, כאשר מן המובחר הוא קרן הליצ' שהוא כבש זכר שמלאו לו שנה ויותר.

ישנם סוגים רבים של קרנים לבעלי החיים, מענין לגלות שקרן האייל מתפתחת כל שנה מחדש ונושרת כעבור מספר חודשים, על פי הסתעפויות קרן האייל ניתן לשער את גילו, משום שכל שנה שהקרן מתחדשת, נוצרת עוד הסתעפות בקרן. אורך קרני האייל יכול להגיע עד 120 ס"מ וחוזקן וגודלן תלוי באיכות תזונתו. קרניים גדולות מכבידות על בעל החיים הנושא אותן, ולקמדות על עוצמתו ובריאותו. הקרניים משמשות להגנה מפני טורפים ובייחוד בתוך העדר לתיוחם הטריטוריה. בעזרת הקרניים בעל החיים הנושא אותן יכול לחפור באדמה או לקלף את קליפת בעץ, אך לעיתים הקרניים הגדולות והמסועפות מסתבכות בסבך הענפים והעצים **'הנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו'**, ובעל החיים הלכוד לא יכול לשחרר את עצמו, דבר זה יכול להביא אף למוותו.

כמה מפליא הוא שקרני האייל עטופות ברקמת עור המספקת לקרן חמצן וחומרי